

SOUČASNÉ PROCESY OVLIVŇUJÍCÍ SOCIÁLNĚ PROSTOROVOU DIFERENCIACI ČESKÉ REPUBLIKY

Jakub Novák, Petra Puldová, Martin Ouředníček, Jana Temelová

Článek je zaměřen na identifikaci a hodnocení nejvýznamnějších procesů sociálně prostorové diferenciaci v České republice v současnosti. Výzkum je založen na metodě Delphi, která využívá názorů odborníků na míru diferenciaci a společenskou závažnost sledovaných procesů. Za nejzávažnější procesy lze považovat marginalizaci a prostorovou koncentraci sociálně slabých skupin obyvatelstva a zhoršující se kvalitu života ve venkovských a periferních lokalitách. Text je jedním z výstupů Národního programu výzkumu II podpořeným MŠMT ČR.

Úvod

Česká republika prochází v období po roce 1989 řadou společenských a ekonomických změn. Součástí probíhajících změn je i proměna sociální stratifikace a územní diferenciaci české společnosti. Řada sociálně prostorových nerovností je výsledkem

historického vývoje regionů, jejich relativní geografické polohy a pozice obce či města v sídelním systému (Hampl 1997). Dlouhodobě zakořeněné nerovnosti je možné považovat zčásti za přirozené a nelze je zásadním způsobem ovlivňovat. Některé projevy sociální diferenciaci jsou naopak nové a souvisejí s ekonomický-

mi a sociálními procesy probíhajícími po roce 1989.

Skupina pracovníků Katedry sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze zpracovává v rámci Národního programu výzkumu II MŠMT ČR projekt s názvem **Sociálně prostorová diferenciaci obyvatel-**

stva a její vliv na kvalitu života ve městech a obcích České republiky. Cílem pětiletého (2006–2011) projektu je identifikovat sociálně prostorové procesy, které významným způsobem ovlivňují kvalitu života obyvatel České republiky a posoudit role a možnosti aktérů a institucí v ovlivňování sociálních a ekonomických procesů na lokální úrovni. Za stěžejní faktory ovlivňující kvalitu života považujeme zejména dostupnost práce, vzdělání, veřejných a soukromých služeb. Klíčovými tématy v dalších fázích řešení projektu proto jsou problematika dostupnosti, prostorového nesouladu v lokalizaci rezidenční, pracovní a obslužné funkce a dopady na sociální soudržnost a participaci na úrovni obcí. Studium změn sociálně prostorové diferenciace, povahy a míry současných nerovností je podstatné pro předvídaní budoucího vývoje a pro návrh možných postupů a opatření směřujících ke zmírnění územních rozdílů v kvalitě života.

Sociálně prostorová diferenciace je v našem výzkumu chápána jako stav, který se vyznačuje územními rozdíly v sociálních charakteristikách obyvatelstva, ve vybavenosti území nebo v dostupnosti práce a základních služeb. Pro sociálně prostorovou diferenciaci je podstatná jak konkrétní geografická poloha sídla, tak i jeho pozice v národním sídelním systému. Stav sociálně prostorové diferenciace je výsledkem působení řady různých procesů. Uplatnění nebo neuplatnění některých procesů v konkrétních územích (regionech, obcích) závisí na řadě faktorů, které představují důležité činitele sociálně prostorové diferenciace.

V první fázi řešení projektu jsme se zaměřili na hodnocení procesů, které nejintenzivněji přispívají k současným změnám sociálně prostorové diferenciace. Pro identifikaci nejvýznamnějších procesů, které ovlivňují sociálně prostorovou diferenciaci České republiky, jsme využili metodu Delphi. Principem metody Delphi je vícekolové dotazníkové šetření mezi skupinou odborníků, jejichž účast v šetření je anonymní (Linstone a Turoff, 1975). Výhodou metody je možnost získání názorů na problematiku, která je obtížně zjistitelná statistickou analýzou nebo jinými standardními

metodami. Právě studium procesů sociálně prostorové diferenciace patří do tohoto okruhu témat. První kolo šetření je zpravidla formulováno obecněji s účelem zmapovat spektrum názorů expertů na studovanou problematiku. Cílem dalších kol je na základě zpětné vazby odpovědi konkretizovat a dospět ke konsenzuálnímu hodnocení. V rámci našeho výzkumu jsme uskutečnili dvě kola šetření, v nichž jsme oslovili odborníky z akademické sféry i z praxe, kteří se věnují problematice sociální stratifikace české společnosti nebo sociální diferenciaci území České republiky.

V prvním kole šetření Delphi jsme oslovili 71 odborníků, od nichž jsme získali 28 vyplněných dotazníků (návratnost 40 %). Vzhledem k rozsahu a časové náročnosti vyplnění dotazníku považujeme výsledný počet odpovědí za uspokojivý a získané výsledky za reprezentativní obraz vnímání nejdůležitějších diferenciačních procesů. Respondenti identifikovali celkem 151 různých procesů sociálně prostorové diferenciace a jejich konkrétních územních projevů. Procesy je možné rozdělit do tří hlavních kategorií: (1) sociálně-ekonomické a demografické procesy, (2) ekonomické procesy a jejich nerovnoměrné územní dopady, (3) ostatní procesy. Rozčlenění do kategorií a skupin procesů zachycuje podrobněji obrázek 1.

Sociálně-ekonomické a demografické procesy

Nejpočetnější kategorií procesů, jež ovlivňují sociálně prostorovou diferenciaci České republiky, byly sociálně-ekonomické a demografické změny, které se odehrávají v transformačním období. Do této kategorie je možné zařadit téměř polovinu všech identifikovaných procesů (47 %).

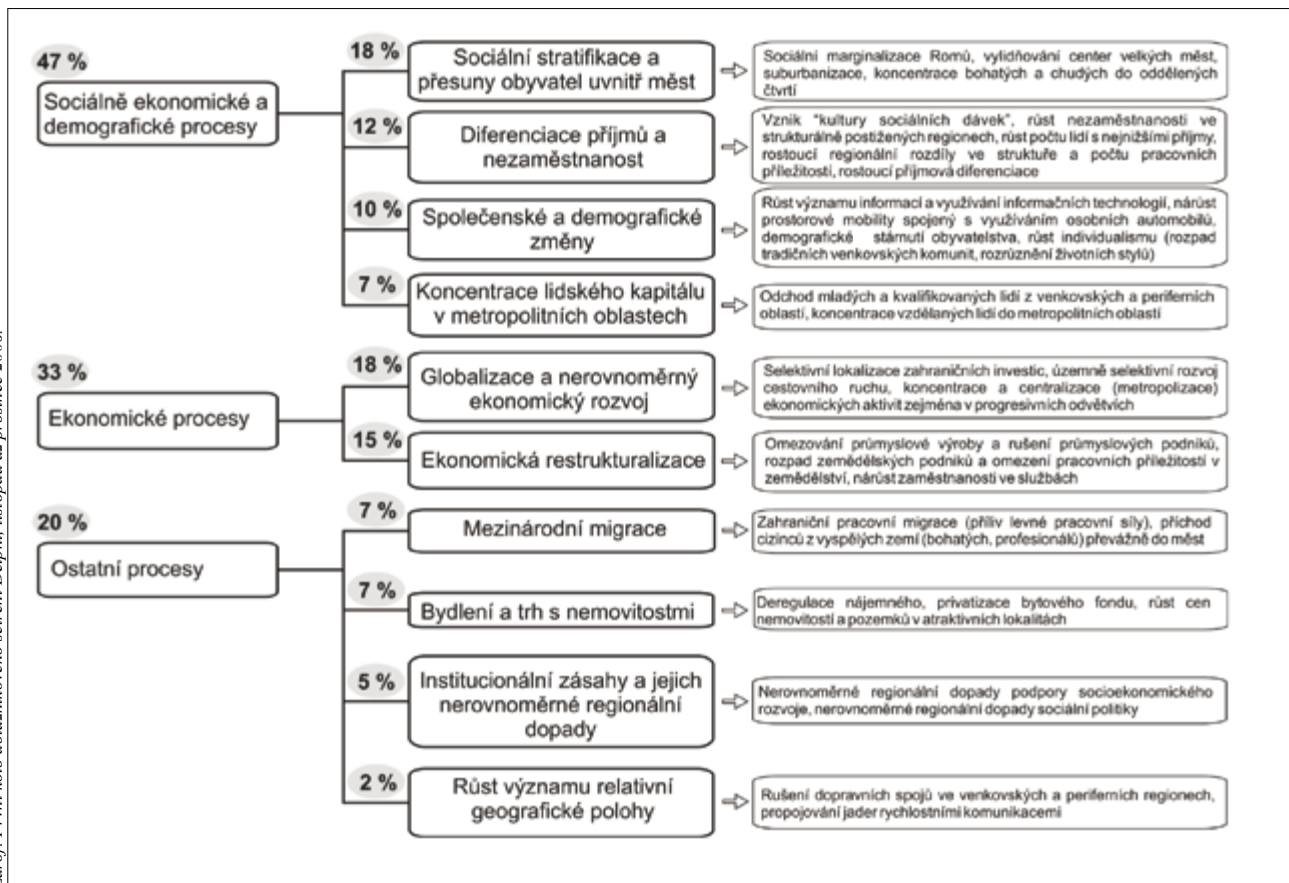
Nejvíce zastoupenou skupinu procesů představuje **sociální stratifikace a přesuny obyvatel uvnitř měst (téměř 18 %)**. Sociálně prostorová struktura českých měst se postupně proměňuje. Součástí probíhajících změn je i vznik prostorově oddělených lokalit s koncentrací sociálně silných a sociálně slabých obyvatel. Jednou z klíčových příčin je vzrůs-

tající prostorová mobilita sociálně silného obyvatelstva a omezené možnosti výběru bydlení pro sociálně slabší domácnosti. Nejčastějším explicitně vyjádřeným procesem v této skupině je **suburbanizace** zázemí Prahy a dalších velkých měst (Puldoová a Ouředníček, 2006). Na významu nabývá **koncentrace sociálně slabých** rodin ve staré městské zástavbě a na některých panelových sídlištích, která je zpravidla spojována s Romy a obecně se sociálním vyloučením (Temelová a Novák, 2007).

Rostoucí příjmová diferenciace a nezaměstnanost představují téměř 12 % identifikovaných procesů. **Rozdíly v příjmech obyvatel** se zvyšují na základě rostoucích rozdílů v platovém ohodnocení různých profesí i regionálních rozdílů ceny práce a struktury pracovních příležitostí (Červenka a Tuček, 2003). Za jeden z hlavních důvodů rostoucí platové diferenciace je respondenty označována role tržních mechanismů při oceňování pracovní síly. Mezi obyvatele s nejnižšími příjmy lze zařadit velkou část nezaměstnaných (Mareš a Sirovátka, 2004). Nedostatek pracovních příležitostí a **nezaměstnanost** dále posilují příjmovou polarizaci mezi obyvateli a regiony a mohou vést ke vzniku „kultury sociálních dávek“.

V 10 % získaných odpovědí figurují procesy spojené se **společenskými a demografickými změnami**, změnami způsobu života a vzrůstající rozrůzněností životních stylů. Současný způsob života je charakteristický nárůstem prostorové mobility a automobilismu, vzrůstajícím významem informací a informačních technologií, změnami spotřebitelského chování a trávení volného času, nárůstem individualismu a rozpadem tradičních venkovských společenství. **Stárnutí populace** představuje z pohledu demografických změn nejvýraznější identifikovaný proces.

V návaznosti na nerovnoměrný ekonomický rozvoj (viz níže) odborníci v 7 % odpovědí zmiňují specifické migrační proudy mezi metropolitními a periferními oblastmi, a s nimi spojenou **koncentrací lidského kapitálu v metropolitních oblastech** (Šnejdová 2006). Často byl zdůrazňován odchod mladých kvalifikovaných a vzdě-

Poznámka: U každé kategorie a skupiny procesů je uvedeno procentuální zastoupení v souboru všech odpovědí (celkem 151 odpovědí).

Obr. 1: Přehled kategorií a skupin procesů sociálně prostorové diferenciace

laných lidí do hlavních rozvojových oblastí, zejména do Prahy. Důsledkem odchodu mladého a vzdělaného obyvatelstva z venkovských regionů je úpadek některých vnitřních i vnějších periferií (Novotná 2005).

Ekonomické procesy

Transformaci ekonomiky a její otevření globálním vlivům respondenti zmiňují v 33 % odpovědí. Hlavním nositelem ekonomických procesů jsou ekonomické subjekty (podnikatelé, firmy a jejich představitelé). Přestože jsou procesy post-socialistické transformace a působení globalizace v České republice vzájemně úzce propojené, bylo možné identifikované procesy rozdělit na dvě skupiny.

Procesy spojené s **globalizací a nerovnoměrným ekonomickým rozvojem** území České republiky byly zmíněny v 18 % všech odpovědí odborníků. Vzdávající otevřenost ekonomiky a její nadnárodní integrace stupňují nároky na konkurenceschopnost

podniků a regionů. Charakteristickým rysem je polarita mezi dynamickým rozvojem metropolitních oblastí a pomalým růstem periferních oblastí. V České republice se vyčleňují území zapojená do globální ekonomiky a místa, která zůstávají mimo hlavní proud ekonomických změn (Blažek 2003). V případě úspěšného zapojení do nových ekonomických vztahů se jedná zejména o tradiční metropolitní oblasti Prahy, Brna a Plzně. Naopak periferní venkovské oblasti nejsou dostatečně vybavené a konkurenceschopné. Nerovnoměrné předpoklady se odrážejí i v selektivní lokalizaci zahraničních investic a v koncentraci progresivních ekonomických aktivit.

Ekonomická restrukturalizace tvoří 15 % všech hodnocených procesů. Přejít od centrálně plánované ekonomiky s důrazem na průmyslovou výrobu na ekonomiku řízenou tržními principy neproběhl na celém území České republiky stejně úspěšně. Některá území byla ve větší míře postižena rozpadem průmyslových a ze-

mědělských závodů (Bičík a Jančák, 2005). Jedná se zejména o regiony a obce, kde tyto podniky představovaly významné zaměstnavatele a jejich místo v dostatečné míře nezastoupily nové ekonomické aktivity.

Ostatní procesy

Zahraniční migrace je důležitým procesem sociálně prostorové diferenciace v 7 % odpovědí. V převážné většině případů je zdůrazňována migrace za prací (legální i ilegální). Vedle migrace za prací z méně vyspělých zemí dochází také k příchodu zahraničních pracovníků z vyspělých zemí, který je spojen s internacionalizací ekonomických aktivit a příchodem zahraničních firem (Drbohlav 2003). Spolu se vzrůstajícím počtem zahraničních migrantů se zvětšuje etnická heterogenita české společnosti. V území se pak může projevit vznikem etnických enkláv. Lokality koncentrace cizinců vznikají zejména v Praze a dalších velkých městech. I v populačně malých obcích

může mít přítomnost větší etnické minority významné sociální důsledky.

Specifickou vnitřně heterogenní skupinu tvoří procesy vázané na **bydlení a trh s nemovitostmi** (7 % odpovědí). Zdůrazňován je vliv regulace nájemného a privatizace bytového fondu, které ovlivňují trh s nemovitostmi a rezidenční mobilitu obyvatel. Diferencovaný je vývoj ve fungování trhu s bydlením v jednotlivých sektorech podle právního důvodu užívání bytu (vlastnické, družstevní, nájemní) (Kostecký 2000). Odborníci poukazují také na rostoucí rozdíly v cenách nemovitostí na základě jejich polohy a jejich spojitost s postupující sociálně prostorovou diferenciací v oblasti bydlení.

Stav sociálně prostorové diferenciace přímo či nepřímo ovlivňuje také stát. **Institucionální zásahy a jejich nerovnoměrné regionální dopady** jsou uvedeny v 5 % získaných odpovědí. Jedná se převážně o lokální dopady systému sociálních dávek, rozdílnou lokalizaci veřejných investic mezi správními centry a ostatními městy a o přetrvávající dominanci Prahy.

Poslední skupinu procesů představuje **růst významu relativní geografické polohy** (2 % odpovědí), která ovšem úzce souvisí s početně zastoupenou oblastí ekonomických procesů a narůstajícím významem metropolitních oblastí a regionálních center. Odborníci v souvislosti s růstem významu relativní geografické polohy zmiňují zejména znevýhodnění periferních oblastí, a to v souvislosti jak se špatnou dopravní infrastrukturou, tak se snižující se dopravní obslužností veřejnou dopravou (Musil 2004).

Významnost procesů sociálně prostorové diferenciace

Druhé kolo šetření Delphi bylo zaměřené na hodnocení procesů sociálně prostorové diferenciace, identifikovaných v prvním kole. Respondenti se vyjadřovali k míře, kterou procesy diferencují území České republiky, k jejich společenské závažnosti a k potřebě ovlivňovat jejich negativní důsledky. Na otázky ve druhém kole odpovědělo 23 odborníků z 28 oslo-

vených. Odborníci hodnotili celkem 31 procesů. V následujícím textu jsou zmíněny vybrané procesy, které dosáhly nejvyšších hodnot v některé ze tří sledovaných dimenzí (míra prostorové diferenciace, společenská závažnost, potřeba ovlivňovat).

Jako nejintenzivnější procesy sociálně prostorové diferenciace vnímají odborníci ekonomické procesy související s ekonomickou restrukturalizací a globalizací (tabulka 1). Z hlediska nerovnoměrného územního rozvoje hraje nejdůležitější roli (1) **koncentrace a centralizace ekonomických aktivit** (zejména v progresivních odvětvích) do nejdůležitějších regionálních center a jejich zázemí a (2) **omezování průmyslové výroby a rušení průmyslových podniků**. Na druhou stranu však nejsou tyto procesy ze společenského hlediska považovány za tolik závažné, stejně jako není příliš vnímána potřeba je ovlivňovat. Tyto procesy jsou chápány jako nevyhnutelné a přirozené změny, jejichž průběh podle názoru odborníků není potřebné zásadnějším způsobem usměrňovat.

Z hlediska identifikace negativních důsledků pro sociálně prostorovou diferenciaci České republiky jsou za klíčové považovány procesy kombinující vysokou míru diferenciace a společenské závažnosti. Jedná se zejména o **diferenciaci příjmů a proměnu lokální nabídky pracovních příležitostí** (růst nezaměstnanosti ve strukturálně postižených a periferních regionech, rostoucí regionální rozdíly ve struktuře a počtu pracovních příležitostí, rostoucí příjmová diferenciace). Dalším důležitým procesem je **koncentrace lidského kapitálu v metropolitních oblastech** (stěhování mladých a kvalifikovaných lidí do metropolitních regionů), která představuje reakci na diferenciaci příjmů a nedostatečnou nabídku pracovních příležitostí na venkově. Mezi procesy s extrémními územně koncentrovanými projevy patří **sociální marginalizace Romů a vznik „kultury sociálních dávek“**. Oba výše zmíněné procesy zařadili oslovení odborníci mezi společensky nejzávažnější.

Většina těchto procesů je úzce propojena se skupinou ekonomických procesů. Ve své podstatě v sobě zahrnují přímé sociální důsledky

ekonomických procesů pro obyvatele konkrétních postižených lokalit a regionů. Nerovnoměrný ekonomický rozvoj je jednou z příčin odchodu mladých a kvalifikovaných lidí z periferie a venkova a jejich koncentrace do metropolitních území. Ekonomická restrukturalizace pak vede k rostoucím regionálním rozdílům ve struktuře a počtu pracovních příležitostí. Sociální marginalizace Romů a vznik „kultury sociálních dávek“ má opět spojitost se změnami na trhu práce po roce 1989.

S ohledem na možné usměrňování působení vybraných procesů sociálně prostorové diferenciace jsou důležité výsledky hodnocení podle potřebnosti jejich ovlivňování (tabulka 1). Oslovení odborníci považovali za nejvíce žádoucí ovlivňovat ty procesy, které kombinují výrazné územní projevy a vysokou míru sociální závažnosti. Mezi hlavní takto označené procesy lze zařadit **sociální marginalizaci Romů a vznik „kultury sociálních dávek“**. Dále byla velmi citlivě hodnocena potřeba ovlivňovat **růst nezaměstnanosti ve strukturálně postižených regionech a rušení dopravních spojů ve venkovských a periferních regionech**.

Shrnutí

Průzkum názorů odborníků potvrdil hlavní roli ekonomických procesů v současných změnách sociálně prostorové diferenciace území České republiky. Z velké části jsou však ekonomické procesy chápány jako nedílná součást transformace české ekonomiky po roce 1989 a globálních ekonomických změn. Právě z důvodu jejich chápání jako přirozených dějů nejsou mezi ostatními procesy hodnoceny jako společensky závažné, ani není vnímána potřeba je ovlivňovat. Z hlediska vysoké míry diferenciace a zároveň vysoké společenské závažnosti jsou nejpodstatnější více „sociálně“ podmíněné procesy spojené s hmotným zabezpečením života jednotlivců a domácností. Nejvyšší míru společenské závažnosti a potřebu ovlivňovat spatřují experti u procesů, které vedou k výrazné územní koncentraci sociálně problémových jevů.

Proces	Míra diference		Společenská závažnost		Potřeba ovlivňovat	
	průměrné hodnocení	směrodatná odchylka	průměrné hodnocení	směrodatná odchylka	průměrné hodnocení	směrodatná odchylka
Globalizace a nerovnoměrný ekonomický rozvoj						
Selektivní lokalizace zahraničních investic a kapitálu	6,40	(1,80)	5,00	(2,00)	5,50	(2,30)
Koncentrace a centralizace (metropolizace) ekonomických aktivit zejména v progresivních odvětvích	7,80	(2,00)	5,40	(2,80)	3,80	(2,80)
Ekonomická restrukturalizace						
Omezování průmyslové výroby a rušení průmyslových podniků	7,20	(1,70)	5,70	(3,00)	5,00	(3,20)
Diference příjmů a nezaměstnanost						
Vznik „kultury sociálních dávek“	5,30	(2,20)	6,50	(2,30)	7,70	(2,30)
Růst nezaměstnanosti ve strukturálně postižených a periferních regionech	6,80	(1,90)	7,20	(1,70)	7,00	(1,90)
Růst počtu lidí s nejnižšími příjmy	5,20	(2,20)	6,00	(2,20)	5,80	(2,40)
Rostoucí regionální rozdíly ve struktuře a počtu pracovních příležitostí	7,00	(1,50)	6,30	(2,20)	5,30	(2,30)
Rostoucí příjmová diference	6,80	(2,30)	5,70	(2,20)	4,20	(2,30)
Koncentrace lidského kapitálu v metropolitních oblastech						
Odchod mladých a kvalifikovaných lidí z periferních a venkovských oblastí	6,20	(1,80)	6,10	(1,90)	4,90	(2,70)
Koncentrace vzdělaných lidí do metropolitních území	6,80	(1,90)	5,50	(2,30)	3,90	(2,90)
Sociální stratifikace a přesuny obyvatel uvnitř měst						
Sociální marginalizace Romů	5,60	(2,70)	7,30	(1,90)	8,30	(1,70)
Růst významu relativní geografické polohy						
Rušení dopravních spojů ve venkovských a periferních regionech	5,90	(2,20)	6,40	(2,30)	6,60	(2,20)

Poznámky: V tabulce je uveden pouze výběr nejdůležitějších z 31 hodnocených procesů.

Jednotlivé procesy odborníci hodnotili pomocí desetistupňové škály (0 = nejnižší míra diference, společenské závažnosti nebo potřeby ovlivňovat; 10 = nejvyšší míra). Hodnoty spadající do horního kvintilu všech hodnocených procesů jsou zvýrazněny tučným písmem. Směrodatná odchylka vyjadřuje variabilitu (míru shody) odpovědí v souboru 23 respondentů.

Tab. 1: Hodnocení procesů sociálně prostorové diference

Další práce našeho výzkumného týmu bude zaměřena na mechanismy působení, aktéry a možnosti ovlivňování těchto diferenačních procesů.

Poděkování

Článek vznikl za podpory Národního programu výzkumu II, MŠMT ČR v rámci projektu 2D06012 „**Sociálně prostorová diference obyvatelstva a její vliv na kvalitu života ve městech a obcích České republiky**“. Autoři děkují za konzultace k připravovanému dotazníkovému šetření členům výzkumného týmu Zdeňku Čermákovi, Vítu Jančákovi a Ludku Sýkorovi a za cenné názory odborníkům, kteří se zúčastnili šetření Delphi.

Podrobnější informace o realizovaném projektu jsou k dispozici na webo-

vých stránkách <http://www.natur.cuni.cz/ksgrrek/urrlab/?diference=>.

Použité zdroje:

- BLAŽEK, Jiří. Forthcoming accession: an outline of impacts in the sphere of regional development and regional policy in the Czech Republic. In: *European Spatial Research and Policy* 10 (1): 27-47, 2003.
- BIČÍK, Ivan. – JANČÁK, Vít. *Transformační procesy v českém zemědělství po roce 1990*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha, 2005.
- ČERVENKA, Jan – TUČEK, Milan. Dynamika diference příjmů a majetku. Pp. 132-167 in *Dynamika české společnosti a osudy lidí na přelomu tisíciletí*. Ed. by Tuček Milan. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003.

DRBOHLAV, Dušan. Immigration and the Czech Republic (with Special Respect to the Foreign Labor Force). In: *International Migration Review* 37 (1): 194-224, 2003.

HAMPL, Martin. Geographical unevenness in nature and society: Law or „removable“ randomness? *Acta Universitatis Carolinae – Geographica* XXXII, Supplementum: 11-26, 1997.

KOSTELECKÝ, Tomáš. Housing and Its Influence on the Development of Social Inequalities in the Post-Communist Czech Republic. In: *Czech Sociological Review* 8 (2): 177-193, 2000.

LINSTONE, Harold, A. – TUROFF, Murray. *The Delphi method – Techniques and Applications*. Reading, Massachusetts: Addison – Wesley Publishing Company, 1975. <dostupné na <http://www.is.njit.edu/pubs/delphibook/>>.

MAREŠ, Petr – SIROVÁTKA, Tomáš. Marginalizace na trhu práce a materiální

- deprivace nezaměstnaných. Pp. 61-74 in *Sociální exkluze a sociální inkluze menšin a marginalizovaných skupin*. Ed. by Sirovátka, Tomáš. Brno: Masarykova univerzita a Georgetown, 2004.
- MUSIL, Jiří. Současná pojetí sociální soudržnosti a Česká republika. Pp. 7-16 in Musil, Jiří a kol. *Pojetí sociální soudržnosti v soudobé sociologii a politologii*. Praha: Univerzita Karlova v Praze. Fakulta sociálních věd. CESE, Praha 2004.
- NOVOTNÁ Marie ed. *Problémy periferních oblastí*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2005.
- PULDOVÁ, Petra – OUŘEDNÍČEK, Martin. Změna sociálního prostředí v zázemí Prahy. Pp. 128-142 in *Sociální geografie Pražského městského regionu*. Ed. by Ouředníček, Martin. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2006.
- ŠNEJDOVÁ, Iva. Změny ve vzdělanostní struktuře obyvatelstva Pražského městského regionu. Pp. 114-127 in *Sociální geografie Pražského městského regionu*. Ed. by Ouředníček, Martin. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2006.
- TEMELOVÁ, Jana – NOVÁK, Jakub. *Z průmyslové čtvrti na moderní městské centrum: proměny ve fyzickém a funkčním prostředí centrálního Smíchova*. Geografie – Sborník ČGS 112 (3): 79-97, 2007.

*Mgr. Jakub Novák
Mgr. Petra Puldová
RNDr. Martin Ouředníček, Ph.D.
RNDr. Jana Temelová, Ph.D.
Katedra sociální geografie
a regionálního rozvoje, PŘF UK*

ENGLISH ABSTRACT

Processes Influencing the Current Socio-Spatial Differentiation of the Czech Republic, by Jakub Novák, Petra Puldová, Martin Ouředníček, Jana Temelová

The article is focusing on the identification and evaluation of important processes in the socio-spatial differentiation of today's Czech Republic. The research is based on the Delphi method, assessing expert opinions about the extent of the differentiation and the social significance of relevant processes like the marginalization and spatial concentration of socially weak population groups and the decreasing quality of life in rural and peripheral locations. The text is part of the output of the National Programme of Research II, supported by the Czech Ministry of Education.